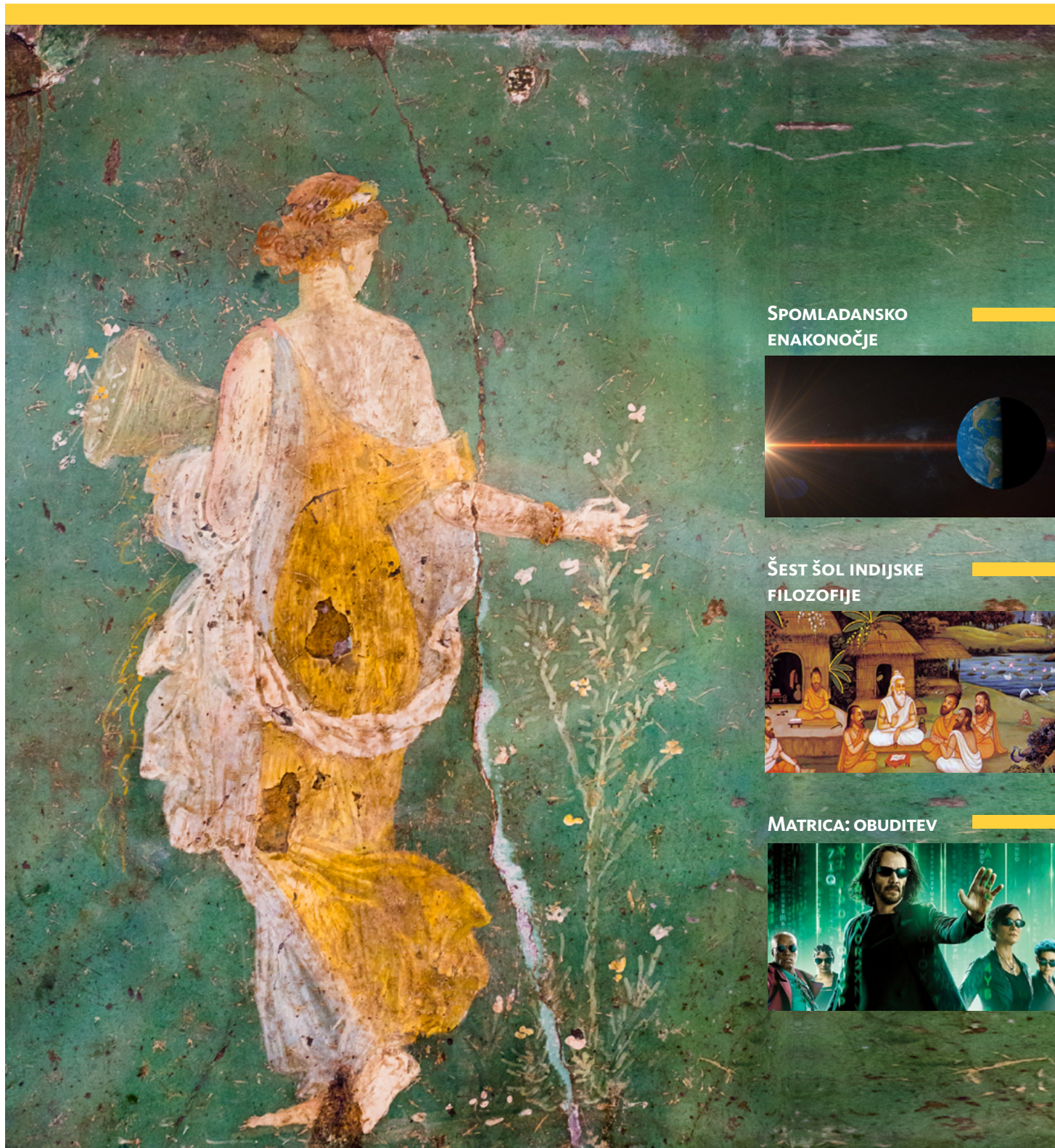

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

SPOMLADANSKO
ENAKONOČJE

ŠEST ŠOL INDIJSKE
FILOZOFIJE

MATRICA: OBUDITEV

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

DUŠA ŽENSKE

SPLETNO PREDAVANJE

PETEK, 18. 3. 2022, OB 19:00

INFORMACIJE IN PRIJAVE

AKROPOLITANEC

B E S E D A
U R E D N I K A

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

MAREC 2022 | ŠT. 77

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

059 78 02 11

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

- TRADICIJA: 5
SPOMLADANSKO ENAKONOČJE
- FILOZOFIJA: 7
ŠEST ŠOL INDIJSKE FILOZOFIJE
- FILM: 13
MATRICA: OBUDITEV
- HUMOR: 17
KRIZA ...

Na naslovnici:
rimska freska iz 1. stoletja prikazuje t.i. Floro
iz vile Ariana v starodavnem mestu Stabiae,
blizu Pompejev.

Narava se razvija in išče vse boljše oblike izražanja, a tega ne počne izključno z dodajanjem, temveč tudi z menjavanjem. Slednje v določenem trenutku pomeni uničenje obstoječega, da bi se na ostankih starega začela izgradnja nečesa povsem novega – in jasno boljšega, sicer ne bi imelo smisla.

Raste se lahko skozi obnovo. To je naravni zakon, na katerega radi pozabljamo. Bolje bi bilo reči, da ga neradi sprejemamo, ker se navežemo na že ustvarjene oblike življenja in jih zato ne želimo pustiti za seboj. Kar zgradimo sami, namreč terja našo energijo, naš čas, tudi sanje. Kar zgradimo, torej v sebi nosi del nas samih in to je vzrok navezanosti.

Vendar se moramo kljub temu navaditi na končnost oblik, na minljivost in na potrebo po zamenjavi starega z novim. Oblika se v nekem trenutku izčrpa, tudi če mi tega vedno ne vidimo ali ne želimo videti. In takrat je potrebna obnova.

V nekaterih primerih nesreč ali vandalskih dejanj pride tudi do prehitre izgube oblik življenja, ko te še niso izpolnile svojega potenciala. To so resnično žalostni primeri, ki jih je treba kolikor je mogoče preprečevati, vendar kljub temu ne pomenijo stanj brez možnosti za svetlejšo prihodnost ...

Faze zapuščanja in izgub so vedno težke. Včasih, ko se zavemo, da smo obtičali v slepi ulici, se za tovrstne spremembe odločimo sami. Nemalokrat pa nas v drastično spremembo nekaj prisili. V prvem primeru je korak zavesten in zato bolj umirjen, v drugem pa se potrebe po koreniti spremembi ne zavedamo in je zato vse kar lahko občutimo, bolečina.

Razumevanje morda ni niti nujno, saj ne moremo vedno imeti jasnega pogleda od zgoraj. V teh trenutkih je treba sprejeti neizbežno, to, na kar sami nimamo vpliva. Pomaga, če zaupamo, da je v ozadju vsega, tudi na videz groznega, roka pravice, ki se udejanja skozi obdobje, ki pa je navadno daljše kot bi sami želeli ...

Druge možnosti kot sprejeti izgubo – ne glede na to, kako je do nje prišlo – nimamo. Oziranje nazaj z nostalgijo nam ne more biti v pomoč, pogled naprej z željo po novih dosežkih, pa v nas naseli duha mladosti, kreativnosti, duha, ki prinaša veselje.

Novi začetki so polni upanja. Predstavljajo nove priložnosti, ki niso več omejene s starim – kar je svetla in ključna stran teh korenitih sprememb. Od preteklosti ostanejo

dragocene izkušnje in če smo jih osvojili, se vsega, kar nam je pomagalo do njih, prav tako lahko veselimo ...

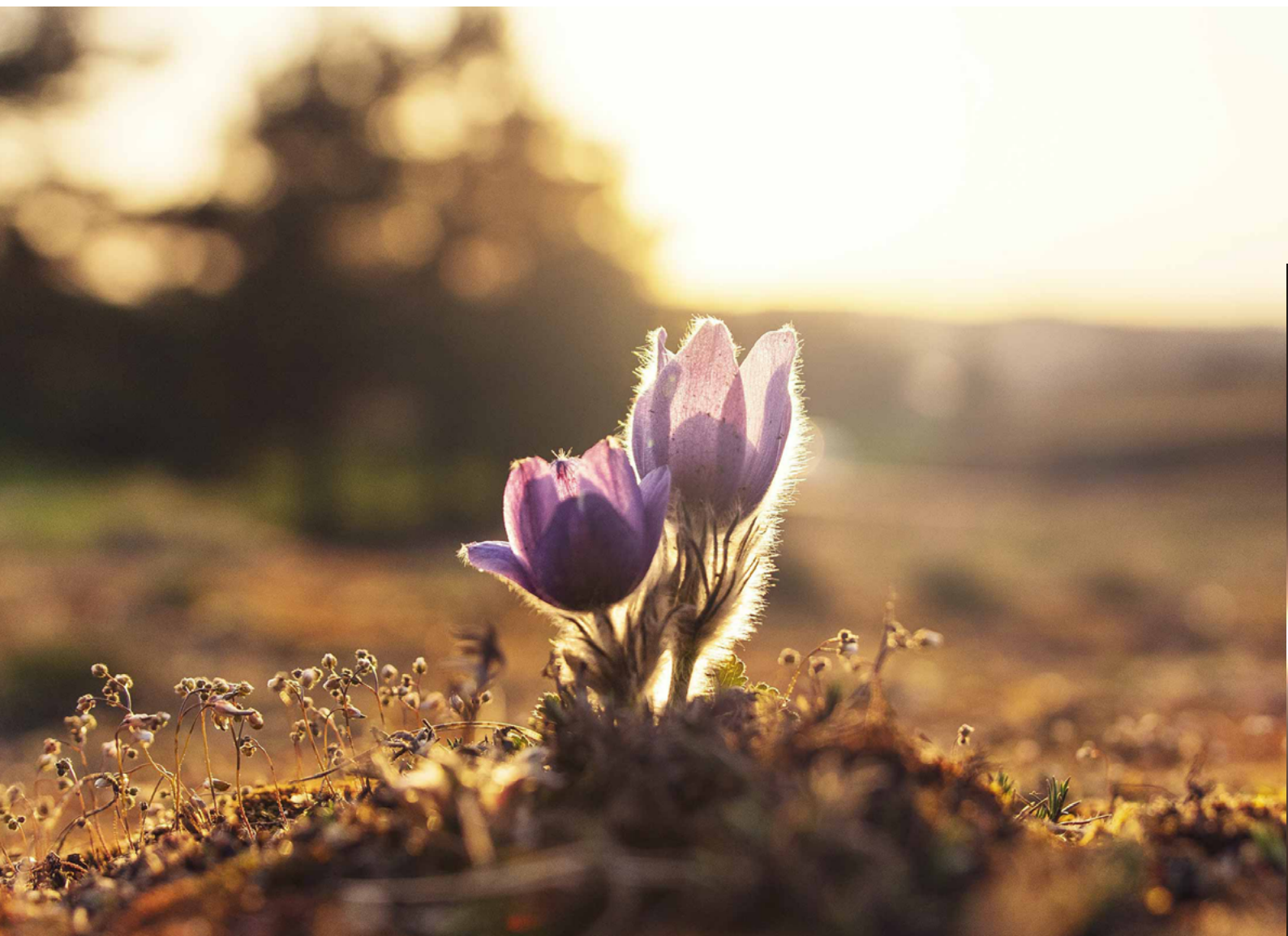
Propad starega omogoči kontinuiteto izkušenj in napredovanje, brez vezanosti na omejujoče, iztrošene oblike.

Razvoj ne poteka linearno. Linearen in celo še neskončen razvoj, je kvečjemu le preveč poenostavljena in ozka predstava, ki pa je na žalost postala pogosta. Učimo se od narave; v njej vse poteka ciklično, razvoj pa napreduje spiralno. Vsak večer naša zavest v fizičnem umre, da bi zjutraj s prenovljenimi močmi zaživel v nov dan. Enako tudi vsako pomlad radostno pričakamo novo prebuditev vegetacije, kot tudi našega psihičnega stanja, ki je z astronomskimi cikli tesno povezan. In obstajajo še drugi, daljši ter krajši cikli. Obstajajo različni ritmi za različne plesalce na istem plesišču in obstajajo ritmi, katerim smo vsi podvrženi ...

Nenehni ter neizbežni vzponi in padci v oblikah izražanja življenja pripomorejo k vzponu zavesti, k rasti bitja, ki je izza teh relativnih in izmenjujočih se oblik. Življenje gre naprej, vedno. Oblike pa se obnavljajo.

Če se ozremo na astronomske dogodke, opazimo, da je sedaj mrtvilo zime v izteku. Poglejmo naprej in pričakajmo prve pomladne žarke, polni upanja, prenovljeni z novimi in bolj čistimi energijami. In enako radostno sprejmimo vse nove začetke, nove priložnosti, na naši osebni in kolektivni poti.

Andrej Praček, urednik

SPOMLADANSKO ENAKONOČJE

NATALIYA PETLEVYCH

Vsi se razveselimo dni, polnih obnovitvene pomladne energije – lepega časa, ko se narava prebuja, dnevi postajajo daljši in se vse, kar je živega, veseli.

V koledarskem letu je poseben čas, ko je Sonce točno nad ekvatorjem, zato ni Zemljina os usmerjena niti proti niti stran od Sonca, dan in noč pa sta povsod na Zemlji dolga približno 12 ur. To je znano kot enakonočje, ki izhaja iz latinskih besed *aequus* – enako in *nox* – noč. Obstajata dve enakonočji: spomladansko (med 19. in 21. marcem) in jesensko (med 21. in 23. septembrom). Astronomsko se na severni polobli pomlad začne od trenutka pomladanskega enakonočja, po katerem se Zemljina os nagne proti Soncu in dnevi postajajo daljši od noči.

Spomladansko enakonočje je tudi poseben praznik, povezan z letnim ciklom Sonca in prenovo narave ter duhovnim vstajenjem. Enakonočje in pomlad tradicionalno označujeta prenovo

sveta in življenja. To je čas, ko junak ali bog premaga temo podzemlja ali smrti in vznikne v luč življenja.

Perzijski novoletni festival **Nowruz** tako pade točno na spomladansko enakonočje. To je staro praznovanje z zoroastrskimi koreninami. Ob novem letu se ponovno rodi svet, ki je nastal v mitološkem času. Iz zastarelega, dotrajanega sveta se preoblikuje v novega in si povrne značilnosti življenja, svetlobe, zdravja in plodnosti ter tudi svoj red v skladu z načeli kozmičnega reda.

V starem Rimu, pred časom Julija Cezarja, se je novo leto začelo marca, v času spomladanskega enakonočja pa so stari Rimljani praznovali festival **Quinquatria** – staro etruščansko praznovanje v čast boginji modrosti Minervi. Rimski pesnik Ovid nam pripoveduje, da je bilo to praznovanje Minervinega rojstnega dne. Drugi avtorji omenjajo, da je bil v antičnih časih na ta dan posvečen Minervin tempelj na enem od svetih rimskih gričev.

QUINQUATRIA

V stari Grčiji in Rimu je bilo še eno praznovanje, povezano prav s spomladanskim enakonočjem – čeprav izvira iz Frigije – misteriji velike matere Kibe in njenega sina Atisa. Praznovanje je trajalo cel teden in ravno na spomladansko enakonočje, **Hilarije** – dan veselja – je Atis po smrti vstal od mrtvih.

Po judovski tradiciji je Bog ustvaril Sonce, luno in zvezde četrty dan stvarjenja. Talmud pojasnjuje, da je bilo Sonce ustvarjeno v položaju spomladanskega enakonočja in se nanj vrne vsakih 28 let. Obstaja blagoslov, ki se recitira vsakih 28 let, da izrazimo hvaležnost Stvarniku za Sonce.

Na Japonskem pripadniki budizma v času spomladanskega in jesenskega enakonočja praznujejo **O-Higan**. Etimološko to pomeni "drugo obalo" in je opomin na minljivost vsega v tem manifestiranem svetu ter potrebo po prečkanju reke obstoja in doseganju Čiste dežele blaženosti. Na ta način je povezan z duhovnim premikom iz sveta trpljenja v svet razsvetljenja.

Spomladi je še veliko več praznikov, izračunanih na podlagi spomladanskega enakonočja in luninega koledarja. Med drugimi lahko omenimo keltski praznik beltane, babilonsko novo leto, pasho, veliko noč, tamilsko novo leto in latvijske Lieldiene.

Vsa omenjena praznovanja in še mnogo drugih, povezanih s pomladjo, vključujejo različne lepe obrede, predvsem očiščevanja, ki pomagajo manifestirati sveti čas praznovanja in nam omogočajo, da se ponovno povežemo s pomenom tega praznovanja.

Kot živi deli narave tudi sami odprimo svoja srca duhovnemu soncu in skupaj s pomladjo rastimo in cvetimo. 🌱

NOWRUZ

ŠEST ŠOL INDIJSKE FILOZOFIJE

MANJULA NANAVATI

"Resnica je ena. Modreci jo imenujejo z različnimi imeni."

– Rig Veda

Šest *darshan* je šest filozofskih sistemov oz. šol miselnosti, ki svoja učenja naslanjajo na Vede. Kot nakazuje pomen besede *darshana*, *videti ali doživeti*, teh šest disciplin nudi edinstvene vidike, šest ločenih oken, iz katerih lahko opazujemo in razumemo življenje, šest na videz različnih poti, ki vodijo proti eni končni Resničnosti z odpravo nepoznavanja narave obstoja, osvoboditvijo od trpljenja in doseganjem razsvetljenja.

Vsaka *darshana* je v pristopu znanstvena, z doktrino, ki temelji na logiki in kritičnih argumentih. Vsaka ima epistemologijo (teorijo vednosti), kozmogonijo (veda o razvoju vesolja), metafizičen pogled na resničnost, ki je lahko teističen ali ateističen, močan etični okvir in orodje za potrditev in utemeljitev sistema.

Vsako *darshano* je kodificiral ustanovni modrec, ki je sestavil tudi pojasnjevalne verze, *sutre*, da razjasnijo njihov pomen, da služijo kot vodila ali priročnik za prepoznavanje višjega, bolj smiselnega življenja. Teh šest pomembnih filozofskih tekstov je:

Sankhya Sutra Kapile

Yoga Sutra Patanjali

Nyaya Sutra Guatame

Vaisheshika Sutra Kanade

Mamansa Sutra Jaiminija

Brahma Sutra Badrayane

Beseda *sutra* pomeni *nit* ali *vrvica* in pomensko nakazuje, da v pisni obliki povezuje to, kar je bilo prej ustno izročilo. V bolj dobesednem pomenu lahko govorimo o tem, da so bile *sutre* najprej napisane na listih, ki so bili nato zvezani z vrvico. Ne glede na izvor izraza je *sutra* serija aforizmov, ki vsebujejo misel, idejo, izjavo ali argument, izražen v kratkem, pomensko zgoščenem besedilu, ki je posledično odprt za različne interpretacije. Iz tega razloga so *darshane* tradicionalno za razlago zahtevale pozornost modrecev, za razliko od indijskih epov, ki so modrost razdajali na bolj dostopen način.

Vsak poskus, da bi razložili vsebino in pomen vsake od teh šol v nekaj odstavkih, ne bi zadovoljil globine kompleksnosti in uvida, ki ga vsebujejo. Moje skromno prizadevanje je, da bi v kratki skici zajela nekaj pomembnih dejavnikov vsake od njih, ki sem jih izvlekla v upanju, da bodo morda privabili bralce, da bi zakopali globlje v razsvetljujočo raziskavo samih sebe.

V ta namen priporočam v branje delo *The Six Systems Of Indian Philosophy* avtorja Sain Dass Aeri, iz katerega je oblikovana glavna os tega članka.

SANKHYA

"Refleksija je zavedanje, kaj vemo ali česa ne vemo."

– Aeri

Sankhya poskuša razumeti vesolje preko razuma in logike. Ena od njenih glavnih niti je Enotnost in soodvisnost našega vesolja, ki ga ni ustvarila nobena zunanja sila, kot je Bog. Namesto tega ta sistem govori o dveh večnih entitetah v vesolju, ki nimata ne začetka ne konca. To sta *Prakriti* ali Neskončno Nezavestno (narava, materija v potencialu) in *Purusha* ali Neskončna Zavest (duh). *Prakriti*, ko se manifestira, je spremenljiva, medtem ko je *Purusha* nespremenljiva. Stvarjenje se začne, ko se *Purusha* in *Prakriti* zblížata. Na določeni točki se ta dva elementa začneta oddaljevati drug od drugega, posledica tega pa je neprekinjen izmenični cikel transformacije in raztapljanja.

Človeško trpljenje se razume kot posledica nezmožnosti razlikovanja med spremenljivim in nespremenljivim, med prehodnim in večnim. Pot osvoboditve od bolečine je torej skozi razločevalno znanje in refleksijo. Vse verske prakse, rituali,

žrtve, molitve, meditacije, itd. lahko zagotovijo začasen oddih, vendar le razum in pravo znanje lahko vodi do Resnice o Sebi, o Življenju in o Končni Resničnosti. **Celo etično Življenje le olajša to potovanje, vendar samo po sebi ni dovolj. Rešitev je le v sposobnosti razlikovanja našega empiričnega jaza od našega esencialnega, pravega jaza, med minljivim in večnim.**

Tako je bila Sankhya prva indijska šola miselnosti, ki je dala prednost človeški sposobnosti uporabe razuma pri odkrivanju odgovorov na metafizična vprašanja življenja. Ni bila odvisna od Boga, ki bo pomagal najti pot iz bolečine in trpljenja, niti ni dajala pripravljenih odgovorov na vprašanja o stvarjenju in uničenju sveta. Zato nekateri menijo, da je v svoji izvirni obliki klasična Sankhya ateistična.

YOGA

"Da bi razumeli končno vrhovno resničnost takšno, kakršna je, in ne takšno, kot si je želimo, potrebujemo um, ki je miren, jasen in nepristranski."

– Aeri

"Božja milost je velika pomoč, a zadnje breme je na naših individualnih prizadevanjih. Končna odgovornost je vedno na nas in ne na Bogu."

– Aeri

Ker imata Sankhya in Yoga podobno epistemologijo, ju včasih povežemo v Sankhya-yogo, vendar med obema obstajajo razlike. Največje je ta, da medtem ko Sankhya verjame v znanje kot sredstvo za osvoboditev, je Patanjali učil, da je z Yogo to mogoče doseči z omejevanjem uma, etičnim življenjem ter trdno vero v Božjo milost.

Danes je Yoga postala sinonim za položaje ali asane, kar poudarja le fizični vidik. Patanjalijska Yoga pa je bila oblikovana kot fiziološki, duhovni in filozofski sistem, ki obsega osem udov. Prvi štirje – *Yama* (abstinence), *Niyama* (prepovedi), *Asana* (položaji) in *Pranayama* (obvladovanje diha) zadevajo izpopolnjevanje fiziološke podobe vadečega. Ostali štirje – *Pratyahara* (umik čutov), *Dharana*

PATANJALI

(koncentracija), *Dhyana* (kontemplacija) in *Samadhi* (enost, integracija) so bile oblikovane za izpopolnjevanje notranjega stanja. Na ta način se iskalec počasi pomika iz zunanjega v globine notranjega sveta, in na koncu doseže stanje pomirjenosti. Vsaka komponenta ni bila sama sebi namen, temveč le sredstvo za končni cilj Yoge, ki je *Moksha*.

Patanjali je naštel različne ovire, ki lahko zavirajo napredek, kot so na primer produkti našega uma in značaja. Predlagal je dva načina, kako se spopasti z njimi: stanovitno vadenje vrlin in refleksija, ki zajema opazovanje našega obnašanja in raziskovanje njegovih vzrokov.

Po Patanjalijevih besedah se z vse večjim odkrivanjem resničnega jaza naravno sproži proces, imenovan *Vairagya* (nenavezanost). Tukaj je treba opozoriti na previdnost. Cilj Yoge ni vzbuditi nezanimanja za užitek ali za življenje samo. ***Vairagyo lahko razumemo kot "uživanje zadovoljstva priče, bolj kot udeleženca."*** (Aeri) Je izraz umirjenega,

stabilnega, spokojnega uma. Človek je dosegel pravo svobodo, ko njegov lastni um ne upravlja več z njim.

NYAYA

"Boga je mogoče doživeti, ne pa spoznati ga z logiko."

– Aeri

V širšem pomenu Nyaya pomeni proces logičnega sklepanja. V ljudski rabi Nyaya pomeni tudi pravičnost. Besedila Nyaya so študija zunanje logike, vendar je na koncu njihov fokus, tako kot v vsakem drugem indijskem filozofskem sistemu, Življenje. Šola Nyaya zagovarja stališče, da je človeško trpljenje produkt napačnega znanja in Guatama, avtor *Nyaya Suter*, je razvil teorijo zmote kot sredstva za prepoznavanje napak v logičnem napredovanju miselnosti. Verjel je, da je cilj življenja iskati večno srečo, vendar pa je treba najprej samemu sebi dokazati, da takšno stanje resničnosti nedvomno obstaja in nato odkriti procese, ki jih je mogoče uporabiti za doseganje razumevanja.

Medtem ko Nyaya razpravlja o različnih vrstah dokazov veljavnosti, vključno z zaznavanjem, sklepanjem, primerjanjem in verbalnim pričevanjem, verjame, da je najboljša intuicija, znanje, ki se ne nanaša na razum ali kakršno koli zunanjo logiko. Je "znanje, katerega instrumentalni vzrok ni znanje," ampak je nekaj, kar globoko in neposredno veste. (Aeri) Cilj Nyaye je pridobiti *Moksha* s pomočjo resničnega znanja ali višjega, najvišjega znanja. To je znanje, ki lahko razlikuje med pravim in napačnim, med tem, kar je sporno in nesporno, med posameznim in univerzalnim, med telesom in dušo.

Tako kot nekateri v zahodni filozofiji Aristotelu pripisujejo izročilo logike, je Gautama zaslužen za sistematizacijo pravil logike v indijski filozofiji. Njegovo delo o silogizmih in teoriji vzročnosti je podobno Aristotelovemu in njegovo Teorijo zmote v določeni meri uporabljajo vse indijske filozofije. Pravijo, da je prvi, ki je podvrgel univerzalna vprašanja človekovega obstoja logični, kritični, znanstveni metodologiji in je zaslužen tudi za zagotavljanje logičnih utemeljitev za razlago Ved in obrednih verskih praks, ki so vsebovane v njih.

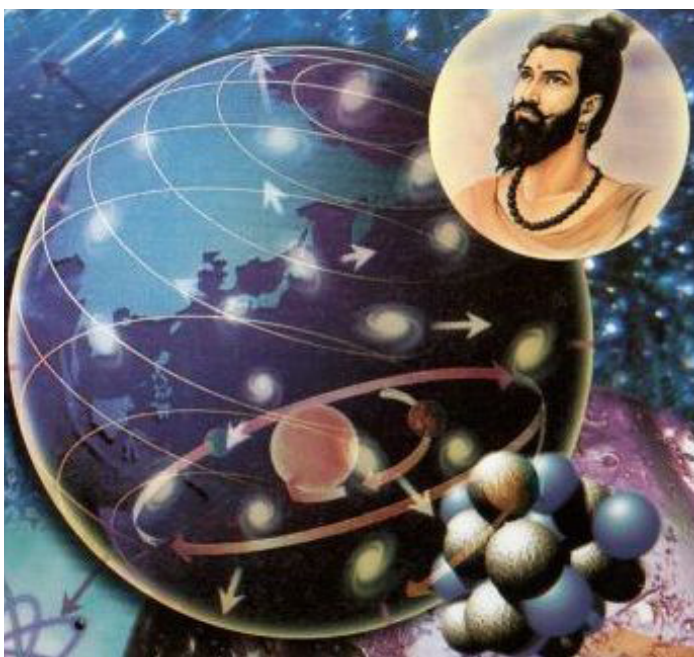
VAISHESHEKA

"Odrešitev (Moksha) ni potovanje v drugi svet, je spoznanje naše izvirne narave in odmik od delovanja."

– Aeri

Nyaya in Vaisheshika si delita podobno metafiziko in si učenje med seboj izmenjujeta. Zato sta, čeprav sta se razvili kot ločeni disciplini, pogosto združeni in imenovani Nyaya-Vaisheshika. **Vaisheshika pojasnjuje, da je znotraj vsake stvari določena inherentna, nereducirna kakovost, ki je Vishesh (individualna) in ki jo razlikuje od vseh drugih stvari. To je bistvo te substance.**

Kanada, avtor *Vaisheshika Suter*, znan tudi pod imenom Kanabhaska, jedec atomov, zaradi njegovega dela o najmanjših delcih vesolja, ki jih je imenoval *Paramanu* (*parama*: najbolj oddaljena in *anu*: zelo majhen). Danes je njegovo delo priznано kot osnovna oblika atomske teorije. Nekaj njegovih idej je zelo podobnih tistim, ki pripadajo njegovemu sodobniku, grškemu filozofu Demokritu, ki ga poznamo kot začetnika atomske teorije. Čeprav obstajajo razlike v njunih hipotezah, sta Demokrit in Kanada verjela, da je atom najmanjši, nedeljiv, neopazen del snovi in da atomov ni mogoče ne ustvariti in ne uničiti.

KANADA

Vaisheshika verjame, da je zato, ker so atomi večni, tudi veselje, ki je sestavljeno iz atomov, večno. Gradovi lahko propadejo, a kamni ostanejo. Elementi lahko izginejo, vendar bodo njihovi atomi ostali, da se ponovno združijo v neskončnem procesu. Tako kot so bili prvi znanstveniki zahodnega sveta starodavni filozofi, ki so raziskovali naravo in življenje, je tudi Kanadov sistem, poznan po svojih uvidih v naturalizmu in fiziki omogočal praktičen pristop k življenju in njegovemu primarnemu namenu, osvoboditvi. Vaishesha zagovarja idejo, da moramo slediti sporočilu *Ved* da bi lahko etično živeli. **Po zakonu karme vsako dejanje duši dodeli zaslugo ali krivdo. Te zasluge in krivde skupaj z nevidno moralno močjo, ki jo vodi Bog, atome spodbudijo h gibanju, kar vodi k ustvarjanju pogojev, v katerih posameznikova duša izkusi pravičnost zakona.** Osvoboditev se nahaja v opuščanju dejanj, ki ustvarjajo *karmo*, kar je mogoče le skozi nenavezanost v delovanju. Vaishesha poudarja vrednost znanja iz sveta izkušenj kot pot do mokshe ali osvoboditve.

PURVA MIMAMSA

"Pomeni besed oživijo le z dejanji, ne z razlago."

– Aeri

Beseda *mimamsa* pomeni razmislek, raziskavo ali analizo. V kontekstu te *darshane* se nanaša na raziskovanje narave dharمة ali kodeks ravnanja v njenem ritualističnem, ceremonialnem ali žrtvovalnem smislu. Pravijo, da so v tem času naraščajoča avtoriteta duhovniškega razreda in njihove številne interpretacije "pravičnih" pravil obredov privedle do odziva večine. Zlasti budizem je podvomil o veljavnosti nesmiselnih ritualov brez logične ali filozofske podlage. Jaimini je preučeval in raziskoval prakse tistega časa, preučil njihove cilje in zanje pripravil veljavno filozofsko utemeljitev. Verjel je, da so Vede večne in da so vedski rituali, skupaj z etičnim življenjem pot do osvoboditve.

Ker so se *Vede* prenašale ustno, so razmerja med besedo, zvokom in pomenom veljale za kritične. **Mimamsa je zagovarjala, da besede nosijo pomen, vendar le stavki nosijo**

znanje in da mora biti rezultat vsega vrednega znanja dolžnost do delovanja. Pripadniki tega toka so se ukvarjali z idejo najvišjega dobrega in verjeli so, da je to posledica etičnih dejanj. Ker je bila to tema Ved, je bilo ključnega pomena pravilno razumeti in razlagati njihove besede. Mimamsini učenjaki so raziskovali filozofijo jezika in kako se človeška bitja učijo in prenašajo znanje naslednjim generacijam. Poglobili so se globoko v semantiko in jezikoslovje ter menili, da je bil namen jezika jasno odrediti pravilno.

JAIMINI

S povezovanjem dharme z Vedskimi verskimi praksami, je šola Mimamsa sčasoma postala hrbtenica hindujskega načina življenja. Po Jaiminiju je *Dharma* nujnost, ki nosi vedsko avtoriteto. Človeška bitja se ne morejo izogniti prisili *Dharme*. Ko smo soočeni z izbiro, imamo svobodo delovanja, ko pa je izbira narejena, se zakon *Karme* požene v gibanje. To se večno nadaljuje v krogu dejanj in posledic, skozi mnoge inkarnacije. Osvoboditev pride šele takrat, ko duša nima več potrebe ali želje po delovanju.

Ali je ta koncept stanja brez delovanja možen na tem svetu? Mimamsa meni, da se cikel rojstev in smrti lahko nadaljuje tudi ko človek doseže *Moksho*, vendar pa duša brez motivov, želja ali potreb uživa v svojem čistem, naravnem, neonesnaženem stanju.

UTTARA MIMAMSA ALI VEDANTA

Medtem ko se je šola Purva Mimamsa osredotočila na vrste dejanj, ki jim moramo narediti, nam je Uttara Mimamsa dala filozofski temelj naših dejanj. Imenuje se tudi *Vedanta*. Anta pomeni *konec*, kar namiguje, da vsebuje esenco modrosti Ved in poudarja pomen življenja v refleksiji in meditaciji.

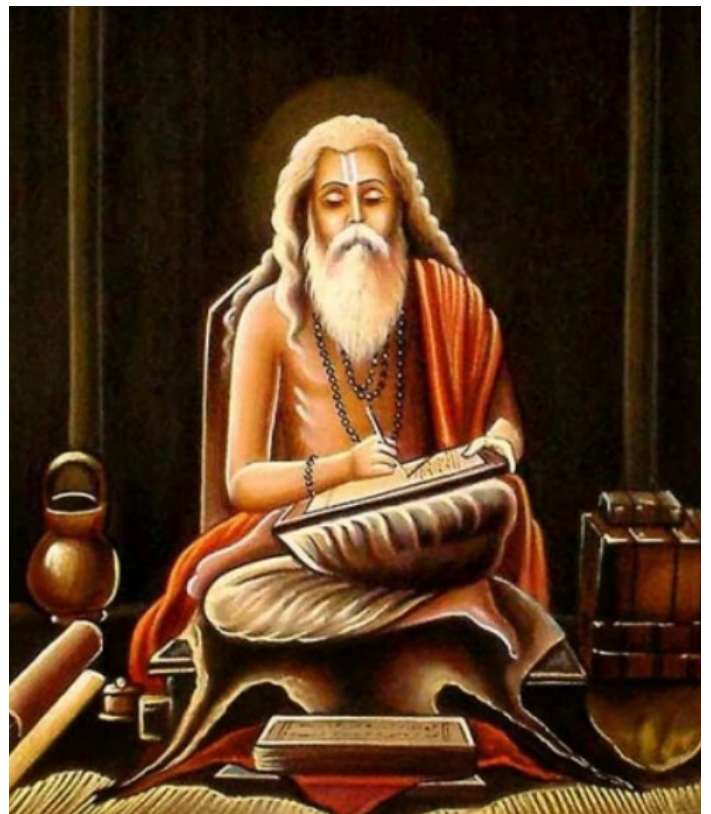
Avtor *Brahma Suter* je Badarayana in njegovo osrednje sporočilo je, da obstaja samo ena Najvišja Resnica, ena Končna Resničnost, ki se imenuje *Brahman*. Spoznati ali uresničiti *Brahmana* je najpomembnejši cilj življenja. *Brahma-Vidya* je znanje o *Brahmanu*: vedeti kaj je, kaj obstaja in kaj ne obstaja. Njegova štiri glavna načela so izražena v štirih pogosto citiranih aforizmih:

Aham Braham asmi – Jaz sem *Brahman*

Ayam atma Brahma – Ta atma je *Brahman*

Tat tvam asi – To si ti

Sarvam khalvidam Brahma – Vse kar je, je *Brahman*

BADARAYANA

Po Badrayani je vse *Brahman*. *Atma* in *Brahma* sta kvalitativno enaka. **Bog in ta svet nista ločena, čeprav nam to zaradi nevednosti ni jasno. Z globoko meditacijo, z življenjem refleksije lahko prebodemo tančice *Maye*, da bi razumeli pravo naravo *Brahmana*.**

Čeprav so besedila *Brahme Sutre* zapletena, dvoumna in na videz protislovna, se v njej nahajajo korenine vsaj 10 različnih šol Vedant. Najbolj ugledna in priznana indijska filozofa te šole sta Adi Shankara, ki je zaslužen za širjenje *Advaita Vedanta* in Ramanuja, glavni zagovornik *Visishta Advaita Vedante*. Njihovi spisi in komentarji na *Brahmo Sutro*, ki so še danes vplivni, so prispevali k popularizaciji tega filozofskega sistema.

ZAKLJUČEK

Izjemna raznolikost idej, ki jih vsebujejo *Vede*, je osupljiva. Znanstveniki so v njej našli verze, ki podpirajo monizem, monoteizem, politeizem, panteizem in celo ateizem. To zgovorno govori o dolgi in starodavni praksi odprtosti uma, strpnosti in objektivnosti in da so to v bistvu morda

različni pogledi na eno realnost. Čeprav je vsaka *darshana* sprejela avtoriteto *Ved*, to ni bilo slepo sprejetje. Avtorji so uporabili strog postopek potrjevanja, pri čemer so vsako predpostavko podvrgli poglobljeni analizi in strogim pravilo logike in jezikoslovja, preden so izpopolnili miselni sistem. V svojih zgodnjih letih, ko so bile *darshane* kodificirane, so bile označene z zdravimi argumenti in zavrnitvami, o katerih so razpravljale različne šole. To je služilo za razjasnitev in krepitev vsakega kodeksa, tako da nam šest *darshan* daje šest edinstveno različnih, a koherentnih sistemov za uporabo, ki nam lahko pomagajo celostno razumeti življenje.

Predvsem pa se vsaka *darshana* začne s trdnim prepričanjem, da je duhovni temperament predpogoj za razumevanje narave Življenja. Morda to pomeni, da resnice življenja ni mogoče v celoti razumeti samo z razumom. Da bi lahko dosegli globlje razumevanje, se moramo držati vedskega določila spoznati sebe, kot klic, da pogledamo globlje vase, da očistimo in potisnemo svoj um v skrivnosti, ki presegajo domeno zgolj intelekta, da bi bili zmožni videti Resnico, kakršna je. 🙏

OCENA FILMA

MATRICA: OBUDITEV

PIERRE POULAIN

Film *Matrica*, ki je izšel leta 1999, in njegovi dve nadaljevanji (*Reloaded* in *Revolucija*), ki sta izšli leta 2003, so postali mednarodni fenomen. Zlasti prvi film je bil znan kot sodobna različica Platonovega mita o votlini, nadaljevanji prav tako, čeprav sta bolj oddaljeni od Platonovega besedila.

Ko je izšel film *Matrica: Revolucija*, se je zdelo, da je kocka padla. Cikel je bil končan in sonce je vzhajalo na svetu, kjer so bile karte razdeljene in so se pravila očitno spremenila.

Toda 18 let pozneje je izšel film *Matrica: Obuditev*, ki ga je težko preprosto kategorizirati: čeprav gre za priredbo prvega filma, ki se dotika tudi naslednjih dveh, je vseeno povsem drugačen film, ki ni ne nadaljevanje ne kopija.

Eno je jasno: nismo še končali z ocenjevanjem četrtega opusa. Nič v njem ni posneto po naključju; niti zgodba niti noben dialog. Vse je lahko le krinka, ki jo je treba raziskati in se vanjo poglobiti, kar pa presega zahteve in zmožnosti tega kratkega članka. Obravnaval bom le nekaj subjektivno izbranih vidikov, pri čemer bom pustil ob strani precejšnje število tem, med drugimi zgodbo o *Neu* in *Trojici* kot različici mita o *Orfeju* in *Evridiki* ter vloga *Merovingiana* kot ključnega ustvarjalca (in vrata, ki jih odpre).

ZGODOVINSKI CIKLI IN NAPREDEK OBLIK

Matrica: Obuditev nam pokaže, da se zgodovina – velika zgodovina – ponavlja, tako da obnavlja in izboljšuje oblike prejšnjih ciklov. Zadnji film ima še vedno isto bistvo. Začne in

konča se skoraj tako kot prvi opus: ima enak uvodni izsek in skoraj enak zaključek, *Neo* – ob spremstvu *Trojice* – leti proti nebu. Tudi zgodba je v osnovi enaka: *Neo* išče *Morfeja*, *Aličin* beli zajec, *Neo* je znova iniciran v borilne veščine v virtualnem programu itd. Vse je enako, a tako drugačno. Razen *Nea* in *Trojice*, so vsi glavni junaki spremenili obliko: agent *Smith*, *Morfej* in celo *Arhitekt*, ki se je razvil v *Analitika*.

Filozofija zgodovine nas uči, da zgodovina ni linearna, ampak ciklična. Čas je cikličen. Od srčnega utripa pa do nastanka in propada civilizacije se cikli nadaljujejo in ponavljajo. Toda njihova izraženost in oblike se spreminjajo. Dnevi bodo vedno imeli 24 ur, vendar sonce ne sije ob vseh urah enako.

Miti v svojem bistvu ostajajo nespremenjeni in film Matrica pripoveduje mit o zgodovini prebujanja človeške zavesti, ki je v svojem bistvu potreba, da povečamo svojo sposobnost učenja iz preteklih izkušenj in te izkušnje integriramo, da bi izboljšali oblike, ki bodo služile v prihodnjih ciklih.

Tako so protagonisti novega dela Matrice na neki način izboljšane različice likov iz prvega opusa. Iz dneva v dan se soočamo z isto preizkušnjo: učiti se iz svojih izkušenj, izboljšati se ... ali ponavljati iste napake.

IZBIRA: TISTA, KI JE ODVISNA OD NAS, IN TISTA, KI JE ILUZIJA

Ko mora Neo izbirati med modro tableto (da zavrne prebujenje in sprejme iluzijo Matrice kot resničnost) in rdečo tableto (da se prebudi v resničnem svetu), mu Morfej pove, da je izbira iluzija in da Neo že ve, kaj bo izbral.

Vsak od nas mora biti zvest tistemu, kar se v indijski tradiciji imenuje *svadharma*.

Dharma je zakon, brezčasen in nespremenljiv. *Svadharma* je "zakon vsakega posameznika", kar pomeni naše bistvo, naše poslanstvo, naša osebna evolucijska linija. V kontekstu teorije reinkarnacije je *svadharma* os, po kateri se razvijamo.

Naša izbira je, ali jo bomo prebudili ali ne, jo pospešili ali zakasnili njeno dokončanje. Ne moremo pa se odločiti, da jo preprečimo. Tukaj je meja naše zmožnosti izbire in tisto, kar Morfej v bistvu pravi Neu, je: "*Ne moreš si pomagati, da ne bi sledil svoji svadharmi.*"

Pospeševanje ali odlašanje je funkcija karme in ne darne. Če je darma pot, je karma skupek vseh možnosti, ki jih imamo, da sledimo poti. Lahko se odločimo, da jih prepoznamo, aktiviramo, uporabimo – ali pa ne. Vsak od nas se rodi z določeno karmo, vendar je za razliko od darne svojo karmo možno spremeniti. Tukaj je prava izbira!

V razsežnosti Matrice se je razvil tudi agent Smith: iz poslušnega uradnika, ki slepo sledi pravilom Matrice – za kar je programiran – v zadnjem filmu postane "prosti elektron", kot se opredeli sam. Pobegnil je svojemu programu, svojemu pogojevanju ... in Neo mu je pokazal pot.

Če se lahko celo program uči in razvije svojo kodo – kar je, mimogrede, bistvo umetne inteligence – kako lahko mi, kot ljudje, ne razvijamo svoje karme?

SAMI SEBI SMO JEČARJI

Ne bom se vračal k aksiomu mita o votlini – matrici: živimo v votlini – iluziji in se ne zavedamo obstoja resničnega sveta, ki leži ... onstran naše votline (ali onstran Matrice).

Iluzija ni povsem naključna. Temeljiti mora na resničnem, katerega odsev je deformiran. Zato Neo v odsevu nameni svoji – in Trojičini – pravi podobi bežen pogled. Zato moramo, da bi zapustili Matrico, iti na drugo stran odseva, na drugo stran zrcala in Neo, tako kot Lewis Carollova Alice, sledi belemu zajcu, da bi to storil.

Če se še naprej sklicujemo na indijsko tradicijo, je Matrica Maja. To je svet, ki obstaja, naše vsakdanje življenje, a je iluzija, ker je minljiva: rodi se in umre, pojavila se je in bo izginila, ko bo prišel čas ... tako kot naše življenje.

Kdo nas drži v tem stanju slepega nezavedanja, nesposobne zaznavati resničnost? V Matrici je *deus ex machina* trilogije, Arhitekt vesolja, v zadnjem filmu zamenjan z Analitikom. On je tisti, ki mu Neo plača, da odgovori na bistvena vprašanja, da se izogne nanje odgovoriti sam.

Analitik je pravi "gospodar votline". Je lažnivec in manipulator, prepričuje nas, da z dvomom v resničnost Matrice tonemo v norost, namesto da bi se resničnosti približali.

Kot "razumni razlog" seje dvom.

Kot psiha nas zbega in nam preperečuje, da bi poslušali svoja notranja prepričanja.

V Matrici je on tisti, ki Neu priskrbi recepte za modre tablete, ki okrepijo iluzijo, stran od osvoboditve.

Analitik je ječar. On je del nas samih, vidik našega razuma in čustev, ki nas vodi k temu, da imamo raje udobno in razumno kot pa velikanski upor. Analitik Matrice to jasno izrazi, ko v zadnjem prizoru nagovarja Nea in Trojico: *"Poznam sistem, poznam ljudi. Ljudje so srečni (v Matrici) in čreda (ovac) vam ne bo sledila."* Dejansko večina ljudi ne bo sledila osvobajajočim naukom Nea in Trojice. Kot pravijo tradicionalni nauki: *"Nihče ne more hoditi po poti namesto drugega. Nihče ne more osvoboditi tistega, ki se ni odločil osvoboditi lastnih verig."*

Analitik prikaže upornike kot bedake? Ni pomembno. Ne gre za zanikanje norosti, ampak za razumevanje, da se ta norost prepogosto enači s čimerkoli izven mej normalnega. Višjo zavest, povečano intuicijo lahko imenujemo norost, a je v tem primeru to osvobajajoča norost.

PRVI KORAK NA POTI OSVOBODITVE

Prvi korak je izbira poti osvoboditve. V Matrici modre tablete simbolizirajo "mirnost" oz. spečo zavest. Rdeče tablete – barva krvi – pa ravno nasprotno: revolucijo in upor proti votlini.

Prvi korak je torej pridobiti sredstva za prebuditev: vedeti, da moramo prenehati jemati tablete, ki jih ponuja Analitik, spremeniti njihovo barvo! A to ni dovolj: za VEDENJEM pride DRZNOST – da si upaš iti na drugo stran ogledala. Nato nastopi ŽELJA – upreti se, se nikoli vdati, ne podleči neustavljivim željam, vrnitvi v udobje Matrice in pripravljenih odgovorov. In nazadnje moramo BITI TIHO, ostati skromni, bolj kot z besedami delovati z zgledom, da se izognemo tveganju, da tudi sami postanemo novi Analitik.

KONČNI CILJ: ENOST, PREMAGATI LOČENOSTI

Vsi smo rezultat dveh komplementarnih sil, ki prebivata v nas in sami se identificiramo z eno ali drugo. Tradicionalna učenja ju obravnavajo kot duha in telo, duhovno in materialno. Prav tako sta v nas notranje bitje, individua, in maska, ki nam omogočata, da delujemo tukaj in zdaj – znotraj Matrice: naše osebnosti.

V filmu sta ti dve komplementarni nasprotji Morfej in agent Smith: Neo pripada obema in je tudi rezultat obeh. Morfej je bil vedno – že od prvega filma – osvobajajoča sila, spomin, notranji glas, ki vodi Nea po poti svetlobe, ven iz votline. Prav nasprotno pa je agent Smith vse, kar teži k vrnitvi Nea oz. "Thomasa Andersona", kot ga poznajo v Matrici, to je v tej inkarnaciji – v iluzijo.

V prvih dveh filmih se Neo bori proti agentu Smithu, svojemu najhujšemu sovražniku. To je Tezej, ki se bori proti

Minotavru, proti lastni senci. V tretjem opusu se Neo "integrira" s Smithom, z njim se združi, da ga osvobodi in uniči vez, ki ga veže na lastno senco.

Včerajšnji sovražnik lahko postane jutrišnji zaveznik: v soočenju v baru z zelo evokativnim imenom: "Simulate" (simulacija), se Smith združi z Neom in Trojico, da bi se boril proti Analitiku. To je učinkovito, a začasno zavezništvo: zvezo je treba nenehno vzpostavljati. Prav tako zavezništvo med ljudmi in stroji omogoča, da se telo Trojice prebudi in povrne zavest. Isto zavezništvo zagotavlja mir, zaradi česar je Io novi raj. Io zamenja Sion, ki je bil prizorišče neusmiljene vojne in je preživel le zahvaljujoč žrtvovanju Nea in Trojice, pred njuno reinkarnacijo v četrtem opusu.

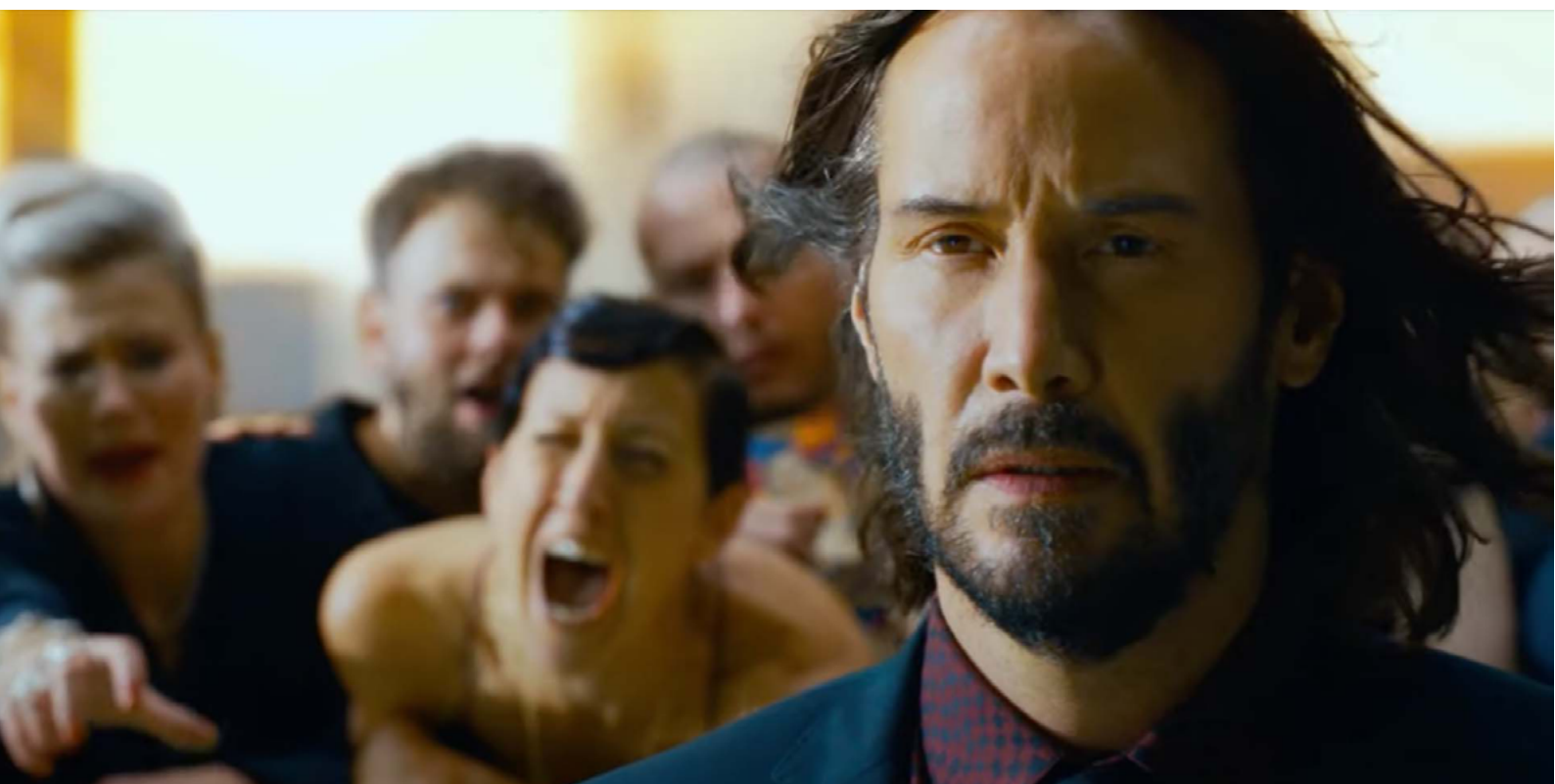
POBEGNITI BO MOGOČE, DOKLER BO OBSTAJALA VOTLINA

Cikli si sledijo in so si podobni, vendar niso enaki. Vsak novi cikel je priložnost za povrnitev spomina, integracijo izkušenj prejšnjega cikla in pridobitev zrelosti ali celo modrosti.

Reinkarnacija votline ali celo njene zaporedne reinkarnacije nam ne bi smele vzeti upanja, da bomo nekega dne lahko hodili po poti, ki vodi v resničnost. Nasprotno, zavedanje obstoja Matrice je nepogrešljivo in pogoj za osvoboditev iz nje.

Pravzaprav se v svoji zemeljski pustolovščini vsi srečujemo s priložnostmi, da razširimo svoje meje, svojo zavest in se povzdignemo. Vzdig in osvoboditev verjetno ne bi bila mogoča samo v popolnem svetu, kajti kdo lahko trdi, da je "več kot popoln".

Nepopolnost je priložnost. Ponuja nam možnost, da se izboljšamo. Tudi Matrica ne more zavajati tistih, ki znajo videti onstran pojavnosti in slišati edinstven zvok onkraj neskladnega hrupa. Neo, sklicujoč se na Matrico, pravi: "Ta svet je tako popoln, da mora biti lažen ..." 🗡️

KRIZA ...

PRAVNO, DA KRIZA VEDNO
PRINAŠA TUDI PRILOŽNOST

RES JE ... IN V TEM
POGLEDU JE NAŠA DRŽAVA
DRŽAVA MNOGIH
PRILOŽNOSTI

Daniel
PAZ

GAJA

SPLETNI PREDAVANJI

SREDA, 6. 4. 2022

*19H HIPOTEZA GAJA –
ALI ZEMLJA ŽIVI?*

*20H INTELIGENCA
NARAVE*

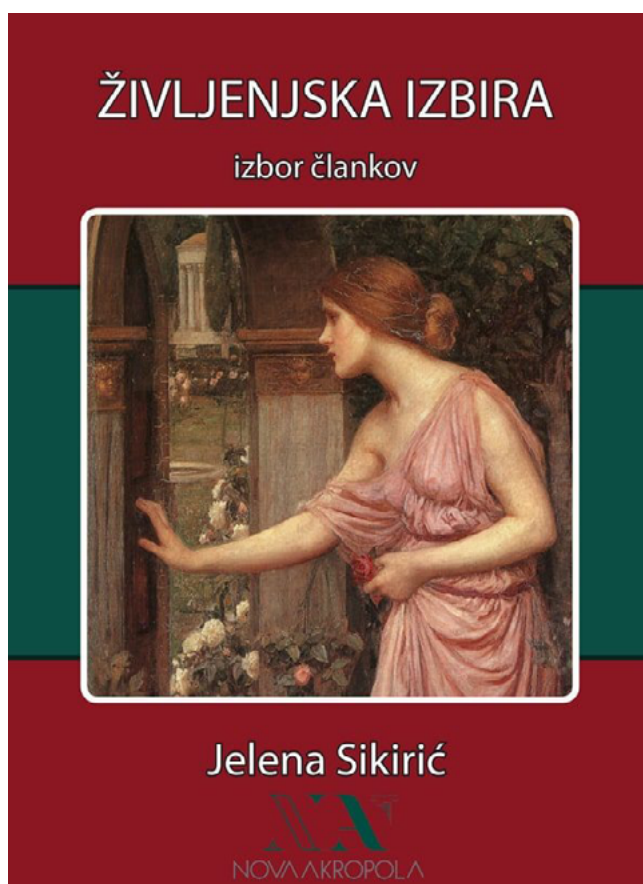

JELENA SIKIRIĆ: ŽIVLJENJSKA IZBIRA

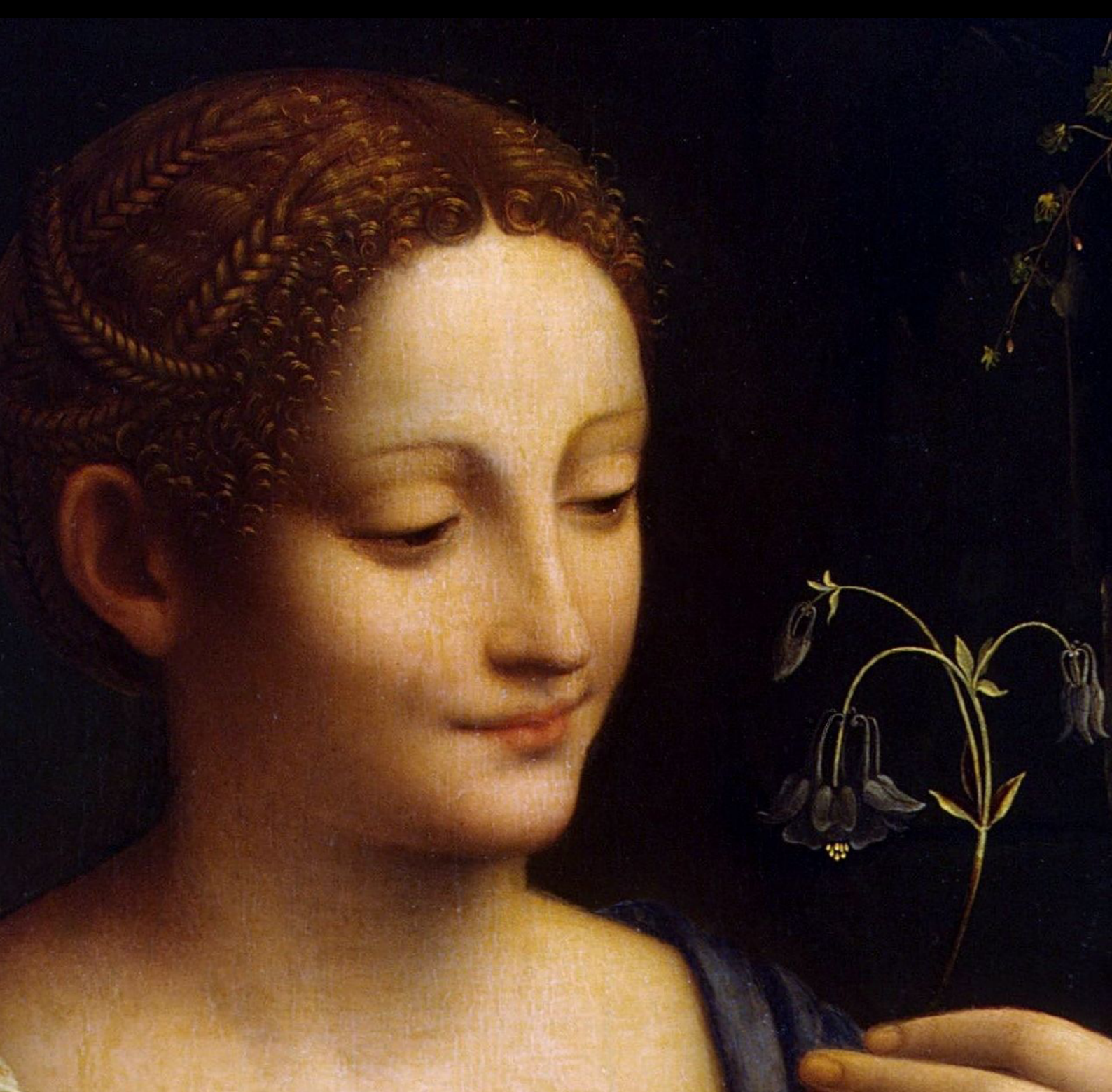
izbor člankov

"Zdi se, da usoda vsakokrat na koncu ene etape in na začetku nove želi, da znova določimo, kaj je za nas v življenju pomembno, kaj je za nas najsvetejše. S svojimi izvirnimi preverjanji in preizkušnjami v trenutkih izbire jasno pokaže, da ne zadostuje le namera, temveč se je treba vedno znova boriti za to, kar imamo radi in v kar verjamemo."

"Ne obstajajo različne izbire. V življenju dejansko obstaja samo ena velika, edina in celovita izbira. Ljubljeno delo, ljubljena oseba, družina, pravi prijatelji, pogled na svet in zanimanja – to niso različne poti, ki bi si med sabo nasprotovale. Vse te poti so samo del ene in iste Poti, ki so jih nekoč imenovali smoter življenja."

Jelena Sikirić se je rodila leta 1956 v Zagrebu. Diplomirala je na zagrebški filozofski fakulteti, kjer se je specializirala iz otroške psihologije, na pariški Sorbonni pa tudi iz klinične psihologije. Jelena je predsednica Nove Akropole v Rusiji.

**TUDI ČE POMENDRAŠ VSO CVETJE,
NE BOŠ USTAVIL PRIHODA POMLADI.**

PABLO NERUDA

www.akropola.org